

Nr 360.

Av herr **von Heland m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för vissa värnpliktiga.

I propositionen nr 207 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till förordning med provisoriska bestämmelser rörande utbildningstiden för de värnpliktiga. Statsrådet och chefen för försvarsdepartementet framhåller i sitt yttrande till statsrådsprotokollet, att det av olika skäl icke varit möjligt att lägga fram ett definitivt förslag rörande värnpliktstidens längd för innevarande års riksdag.

Försvarskommittén har i sitt betänkande räknat med att tiden för den första tjänstgöringen genom att utbildningen effektiviseras nedbringas till nio månader. Samma tid har föreslagits av chefen för armén, för den händelse att den sammanlagda utbildningstiden skall minskas med två månader.

Då det för folkförsörjningen ansetts synnerligen viktigt, att de värnpliktiga kunna tas i anspråk för arbete inom jordbruket under sådana tider, då toppbelastning där råder, d. v. s. under skördetiden, har det föreslagits ett två månaders uppehåll i den första tjänstgöringen under sommarhalvåret. Enligt försvarskommitténs förslag skulle detta uppehåll i utbildningen i huvudsak anordnas endast för värnpliktiga jordbrukare, medan chefen för armén räknat med att även andra värnpliktiga skulle få del därav. Förslagen ha tillstyrkts av samtliga remissmyndigheter, i allmänhet med förord för försvarskommitténs förslag.

Statsrådet och chefen för försvarsdepartementet anser sig emellertid icke för närvarande kunna tillstyrka något av dessa båda förslag. Han anser dock, att ett uppehåll i utbildningen med hänsyn till jordbrukets arbetskraftsbehov under skördetiden torde vara oundgängligen erforderligt, åtminstone för de närmaste åren. I enlighet med arméchefens förslag rörande utbildningen för 1948 föreslår chefen för försvarsdepartementet fördenskull, att i avvaktan på ytterligare överväganden ett uppehåll om 14 dagar inlägges under sommaren på för jordbruket lämplig tidpunkt. Tiden för uppehållet skall icke inräknas i utbildningstiden. Däremot kan departementschefen icke tillstyrka, att utöver detta sommaruppehåll på 14 dagar skulle medgivas ytterligare 10 dagar för militär skördehjälp.

Som departementschefen framhållit har det icke varit möjligt att för innevarande års riksdag framlägga definitiva förslag rörande värnplikstidens längd. Av denna anledning ha vi intet att erinra mot det provisorium departementschefen föreslår. Dock anse vi oss nödsakade att framföra en reservation mot departementschefens uttalande, att ledighet för skördehjälp icke skall medges utöver det föreslagna sommaruppehållet på 14 dagar. Med hänsyn till den ringa tillgången på arbetskraft för jordbruket kan det i händelse av ogynnsamma väderleksförhållanden bli nödvändigt, att militär skördehjälp ställes till jordbrukets förfogande under innevarande år och intill den tidpunkt då antingen försvarskommitténs tvåmånadersuppehåll genomföres eller till dess övningstiden ytterligare minskats. Möjlighet bör fördenskull lämnas öppen härför.

Huruvida definitiva förslag rörande värnpliktstidens längd i så god tid kunna föreläggas nästa års riksdag, att provisoriet icke behöver tillämpas under 1949, är ovisst. Under sådana förhållanden vore det enligt vår mening synnerligen önskvärt, att årets riksdag uttalade sig för att det av försvarskommittén föreslagna övningsuppehållet på två månader skall tillämpas redan från och med nästa år. Jordbrukets arbetskraftsfråga är alltså svårlost, och särskilt vid skörden är det i regel svårt att anskaffa erforderlig arbetskraft. Därför blir ett övningsuppehåll på två månader under sommarhalvåret av allra största betydelse. Tyvärr låter det sig inte göra att redan innevarande år genomföra förslaget om ett två månaders uppehåll, men fördenskull är det av vikt att säkerställa, att uppehållet kan tillämpas från och med nästa år. Om detta tvåmånadersuppehåll kommer till stånd, bortfaller självfallet behov av ytterligare ledighet för militär skördehjälp.

Vid utformandet av reglerna för övningsuppehållet bör beaktas, att tiden för detsamma bör anpassas efter de växlande jordbruksförhållandena i olika delar av landet. Förslagsvis vilja vi i enlighet med Sveriges lantbruksbunds yttrande över försvarskommitténs förslag förorda följande tidsperioder:

För hela landet bör gälla ett uppehåll mellan den 15/8 och 15/9. Därutöver bör övningsuppehållet omfatta: i Sydsverige tiden mellan 15/9 och 10/10, i Mellansverige tiden mellan 1/8 och 14/8 samt mellan 16/9 och 30/9 samt i Nordsverige tiden mellan 15/7 och 15/8.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte uttala,
dels att i enlighet med 1945 års försvarskommittés förslag från och med år 1949 ett övningsuppehåll på två månader i den första tjänstgöringen för de värnpliktiga skall göras,
dels att möjlighet bör beredas att för innevarande år ut-

över det av statsrådet och chefen för försvarsdepartementet föreslagna övningsuppehållet på 14 dagar medge ytterligare ledighet för värnpliktiga för skördehjälp åt jordbruket.

Stockholm den 5 maj 1948.

Erik von Heland. *S. G. W. Wahlund.* *John Gustavson.*

Arthur Heiding. *Gust. E. Andersson.* *Gunnar Lodenius.*

Bernhard Näsgård. *Ivar Nilzon.* *Axel Löfvander.*

Otto Niklasson. *Karl Persson.* *B. A. Nilsson.*

Lars E. Andersson. *Gustav Hallagård.* *Gust. Elofsson*
i Vä.

Jones Erik Andersson.

Ivar Persson.
